

Bijlage 09: Anti-pestprotocol

Visie

Op De Breul vinden we het belangrijk dat onze leerlingen zich kunnen ontwikkelen in een open en veilige omgeving tot zelfstandige, zelfverzekerde en ambitieuze jongvolwassenen en dus les krijgen in een veilige en gezonde schoolomgeving. Wij willen dat elke leerling zich op school thuis voelt en zichzelf kan zijn. Vertrouwen en respect zijn belangrijk in het leven. Ieder mens is anders en iedereen heeft iets waardevols in te brengen.

Het anti-pestprotocol geeft leerlingen, medewerkers en ouders/verzorgers duidelijkheid over hoe gehandeld wordt in het geval van respectloos gedrag op school. Wij vinden het als school heel belangrijk dat leerlingen elkaar respecteren en dat pesten wordt voorkomen.

Dit anti-pestprotocol heeft als doel dat alle leerlingen zich in hun schoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen leerlingen en medewerkers, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders/verzorgers waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze aanpakken.

Wat is pesten?

Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten/ schoolgenoten, die niet in staat is/ zijn zichzelf te verdedigen, met als gevolg dat die persoon/personen buiten (een deel van) de groep komt te staan. Plagen wordt pesten als de geplaagde aangeeft een bepaalde actie en/ of woorden onprettig te vinden en de plager toch doorgaat.

Signalen van een gepest kind kunnen zijn:

- Lijkt vaak geen vrienden te hebben
- Wordt vaak als laatste gekozen
- Geen zin om naar school te gaan (hoofdpijn/buikpijn)
- Vertoont gedrag dat op klikken kan lijken
- Angstig en onzeker
- De schoolresultaten verminderen
- Vertoont agressief gedrag
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn

Achtergrond en pestrollen

Bij pestgedrag is er zelden alleen sprake van een gepeste leerling en een pestende leerling. Het is een groepsproces. We onderscheiden een aantal rollen in dit groepsproces:

1. Pester
2. Meeloper(s)
3. Toekijkers (de zwijgende middengroep/de rest van de klas)
4. Gepeste(n)
5. Helper

Ad.1) PESTER

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie;
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- Het moeten spelen van een niet-passende rol;
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.

Ad.2) DE MEELOPERS

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

Ad. 3) DE TOEKIJKERS

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Ad. 4) DE GEPESTE LEERLING

- Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over.
- Redenen hiervoor kunnen zijn:
- Schaaamte;
- Angst dat de ouders/verzorgers met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt;
- Het probleem lijkt onoplosbaar;
- Het idee dat je niet mag klikken.

Ad. 5) HELPER

De eerste drie genoemde rollen zorgen dat het pestgedrag bestaat, doorgaat, wordt aangemoedigd en wordt gedoogd. De helper probeert het pestgedrag te stoppen en de gepeste te steunen en de gepeste leerling wordt vaak gezien als het slachtoffer. Bij het woord 'slachtoffer' wordt vaak gedacht dat deze geen invloed meer heeft op wat er gebeurt en hoe het in de toekomst zal verlopen, alsof een slachtoffer zielig is en altijd slachtoffer zal blijven.

Wij geloven dat ook iemand die gepest wordt geen slachtoffer is en ook de middelen en handvatten heeft en moet krijgen om uit de rol van gepeste te stappen. Net zoals de pester niet alleen maar als 'dader' kan worden gezien. Ook iemand die pest heeft misschien geen andere manier om met mensen om te gaan en zal middelen en handvatten krijgen om uit de rol van pester te stappen.

Digitaal pesten

Digitaal pesten gebeurt meestal in buitenschoolse situaties, maar dit gaat vaak samen met pesten in de "echte wereld". Wanneer er door leerlingen of ouders/verzorgers wordt gemeld dat er sprake is van digitaal pesten worden de ouders/verzorgers van de pesters hiervan altijd op de hoogte gesteld.

In het interne document 'Handvatten bij pestgedrag' staan tips tegen digitaal pesten die in de coachlessen en driehoeksgesprekken kunnen worden besproken. Verder worden de stappen gevolgd zoals deze zijn opgenomen in het protocol binnen de PM-route. PM staat voor professioneel moment. Dit is een overlegmoment waarbij de betrokken professionals de ondersteuningsbehoefte van de leerling bespreken en reflecteren op eigen handelen en geboden ondersteuning. In de PM-route kan worden opgeschaald van PM 1 (ondersteuning in de klas) naar PM 2 (ondersteuning door het team) en PM 3 (ondersteuning door interne en externe specialisten), afhankelijk van de complexiteit van de ondersteuningsvraag.

In dit anti-pestprotocol worden de stappen besproken die we nemen om pesten te voorkomen (preventie) en om pesten aan te pakken (curatief) binnen de bestaande ondersteuningsstructuur (PM-route) op De Breul.

Preventief

De Breul wil pestproblemen voorkomen door een preventieve aanpak bestaande uit het streven naar een veilig pedagogisch klimaat en duidelijke regelgeving. Deze preventieve aanpak wordt in de coachlessen en vaklessen vormgegeven. Met name in de coachlessen wordt hier expliciet aandacht aan besteed. In het begin van het schooljaar bespreekt de coach regels en positieve omgangsvormen en worden de leerlingen medeverantwoordelijk gemaakt voor hetgeen er op school gebeurt. Daarnaast zijn er introductie-activiteiten en groepsvormende activiteiten. Er is aandacht voor het voorkomen van pesten. Een goede interactie tussen leerlingen, docenten en ouders/verzorgers is hierbij van belang. Het doel hiervan is de leerlingen vaardiger te maken in het oplossen van (kleine) conflicten, zodat deze minder vaak voorkomen.

Een aantal docenten is geschoold in preventieve programma's o.a. op het gebied van groepsdynamiek. Zij kunnen aansluiten bij PM 2 om mee te denken bij een groepsbespreking over bijvoorbeeld de heersende norm en bijbehorende interventies. Daarnaast kunnen zij scholing voor andere collega's verzorgen.

Als pesten desondanks toch optreedt, moeten coaches en docenten dat kunnen signaleren en voor leerlingen moet duidelijk zijn dat ze ten alle tijden terecht kunnen bij hun coach. De coach is het eerste aanspreekpunt voor de leerling en de ouders/verzorgers. Indien nodig zal de coach de teamleider en/of anti-pestcoördinator aanhaken.

Anti-pestcoördinator

De rol van de anti-pestcoördinator (APC) is ondersteunend en analyserend. De APC wordt door de coach (PM 1), de teamleider (PM 2) en het ondersteuningsteam (PM 3) indien nodig betrokken. Dit kan zijn door te zorgen voor goed (aanvullend) materiaal, de pestsituatie analyseren, mee te denken over een passende aanpak en acties opstellen om pesten te stoppen. De coach (met de teamleider) communiceren over de voortgang met alle betrokkenen en de acties en het resultaat worden geregistreerd in Magister. De aanpak wordt na een aantal weken geëvalueerd.

De aanpak

In de aanpak komen alle betrokken partijen op een bepaalde manier aan bod. Bij de aanpak worden keuzes gemaakt. Het kan zijn dat de coach in samenspraak met de APC en/of teamleider kiest voor de no-blame methode of voor het herstelrecht.

Herstelrecht

Herstelrecht is de tegenhanger van strafrecht. Bij het tegengaan van pestgedrag kan het zo zijn dat De Breul meent dat pesters en meelopers niet meteen straf zouden moeten krijgen, maar eerst het recht hebben om hun fouten te herstellen. Dit bieden wij leerlingen aan die pestgedrag of meeloopgedrag vertonen.

Zeer belangrijk bij het herstelrecht is dat de 'daders' hiervoor kiezen en weten wat het inhoudt. Het herstelrecht is 'slachtoffergericht, dat wil zeggen dat de pester(s) en meeloper(s) in geen geval ruimte krijgen om het gebeurde te bagatelliseren, ontkennen of verdedigen. Herstelrecht is een goede manier om een andere wending aan een gebeurtenis te geven, waarbij de dader(s) fouten herstellen omdat ze dat willen. Kiezen pester(s) ervoor om een gebeurtenis te bagatelliseren, ontkennen of verdedigen, dan kan er geen sprake zijn van het inzetten van herstelrecht. Herstelrecht heeft een plaats binnen in de ondersteuningsstructuur in de route PM1 en PM2. Wanneer de coach meent dat een pester of meeloper baat heeft bij een aanpak op basis van herstelrecht, overlegt de coach met de teamleider en/of de anti-pestcoördinator over de precieze aanpak en inzet hiervan.

Herstelgesprek

Wij geven vorm aan het herstelrecht door middel van een herstelgesprek. Een herstelgesprek vindt altijd plaats met de gepeste(n), één pester (en meeloper) tegelijk, de coach en de teamleider en/of APC. In het herstelgesprek komen bepaalde vragen aan bod die de gepeste(n) en de pester(s) kunnen helpen om op een goede manier met elkaar om te gaan nadat de schade of last die is ondervonden van het gedrag van de pester(s).

Centraal staat dat als jij wordt aangesproken op jouw gedrag, deze vragen kunnen helpen om het probleem dat is veroorzaakt op een goede manier op te lossen.

Zie ook het document 'Handvatten bij pestgedrag'.

Na deze vragen te hebben besproken worden er afspraken gemaakt. Deze afspraken kunnen zijn:

1. Welk gewenst gedrag laat de pester wel/ niet zien om de schade die is toegebracht te herstellen. Dit wordt zo concreet mogelijk geformuleerd.
2. De pester schrijft een reflectieverslag/ verbeterplan en deelt dit met de coach (en vakdocenten, teamleider, ouders/verzorgers en de gepeste(n)).
3. Hoe kunnen ouders/verzorgers ondersteunen: informatie en adviezen voor /verzorgers meenemen. Indien nodig zijn er gesprekken met de ouders/verzorgers van de pester(s) en de gepeste(n).
4. Bovengenoemde afspraken worden na enkele weken geëvalueerd. Dit moment wordt meteen in het gesprek vastgelegd. Dit gesprek is met de partijen afzonderlijk. Daarna wordt er gezamenlijk gekeken naar het verloop. Dit om een zo'n veilige mogelijke situatie voor beide partijen te realiseren.

In deze fase is nog geen sprake van het opleggen van sancties aan de pester(s). De coach registreert de afspraken in Magister.

Tijdens de coachles (PM2)

Als het pesten nog niet is opgehouden en er is nog geen veilige sfeer in de groep is, kan de coachles uitkomst bieden. In de onderbouw staat tijdens de coachles in het banduur de groep in zijn geheel centraal. Ook hier spelen de vragen van het herstelgesprek een rol. De rol van de toekijkers oftewel de zwijgende middengroep wordt expliciet besproken, dus wat kan de groep doen om het pesten tegen te gaan. Alle rollen worden meegenomen hierin en met namen ingevuld.

Belangrijk is dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt. Er worden duidelijke afspraken gemaakt. De leerlingen kunnen ook in groepen worden uitgenodigd. Er wordt gekeken naar wat men op dat moment wenselijk vindt. De teamleider is hierbij aanwezig en bespreekt de sancties voor bepaald gedrag, indien leerlingen nog steeds onwenselijk en respectloos gedrag laten zien.

Er kan ook gekozen worden om externe hulp in te schakelen om het probleem onder de aandacht te brengen. Er kan gekozen worden voor een theatergroep die deze problematiek bespreekbaar maakt of extra gymlessen waar wordt gewerkt aan samenwerken en vertrouwen.

Er wordt een evaluatiemoment afgesproken. De APC kan hiervoor worden geraadpleegd en uitgenodigd. Indien de afspraken niet zijn nagekomen kunnen er sancties worden opgelegd door de teamleider. De coach of teamleider registreert de afspraken in Magister.

PM3

Als de aanpak in PM1 en PM2 nog niet het gewenste resultaat hebben, is er meer ondersteuning nodig en kan PM3 worden ingeschakeld. Het ondersteuningsteam kijkt dan naar individuele leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben om weer naar behoren te kunnen functioneren op school en hoe er gezorgd kan worden voor een veilige sfeer. Het kan zijn dat de gepeste leerling meer individuele begeleiding in de vorm van persoonlijke gesprekken krijgt en/of doorverwezen wordt naar externe instanties. Eveneens kan de pester begeleiding nodig hebben om tot ander gedrag te komen. De teamleider leerlingondersteuning registreert de afspraken in Magister.

Brugklasklassenleerlingen

De Breul heeft BKKL'ers (brugklasklassenleerlingen). De BKKL'ers bieden ondersteuning in de begeleiding van de brugklasleerlingen en hebben een signalerende taak bij de begeleiding door de coach(es) van deze brugklasleerlingen. Elke brugklas heeft 4 brugklasleerlingen uit de bovenbouw. Uit ervaring blijkt dat dit effectief is en leerlingen met hun problemen soms sneller naar de BKKL'er gaan vanwege de laagdrempeligheid en bereikbaarheid.